

מי שהחשיך פרק עשרים וארבע שבת קנו.

עין משפט נר מצוה

לא א ב ג ד מ יי שם הלכה
ל נקט שם שו"ע א"ח
סנין שאל ספקי ד'

מוסף תוספות

א. נוסטלים מלפני בהמה זו לתת לפני בהמה אחרת בשבת, ותנאי בברייתא נוסטלים מבהמה שפיה יפה ונותנים לפני בהמה יפה. רש"י.
ב. וא"ל מותר, וכדאמר רב יהודה מעבר לכלי ר"ן.

רבינו הגאון

ר' יוסי בר' יהודה היא והוא דמינו. היכי משני אמר רב חסדא על ד' על די, פ' מעט מעט. מדרמתיך רב חסדא אליבא דר' יוסי דהיה (ש"מ) דהילכתא כחזיה, ותנאי שיהלכה כר' יוסי בר' יהודה שנתנוינן מים למרוסין וגובלין את הקליא מעט מעט ושוחין שבוחשין פ' השחיתות היא שמתא דאמור רבנן בכיצד מברכין (דף קמ"ז, ודברי הכל מותר לבחוש בשבת והוא נתינת השחיתות שהוא הקליא כלי. ואמר (כ"ד) יתן בו חומץ ויניכנו שתי וערב בחרובין אל כיוצא בו וכל הניטל בשבת ויניח אח"כ את הכלי לכלי אחר, אבל לא יניכנו כדון מריסא שומרין התורוד סיביות כל הכלי שבתוכו השחיתות אלא שתי וערב בלבד. והני מילי בדחיש בה (נ"א: לה) רבא, אבל לבחוש בה בבלו הוא אסור. ואקשינן עלה היכי אמר ר' יוסי שבוחשין את השחיתות, ומי שרי הוא אמרת רישא אין גובלין את הקליא, כלומר ת"ק, (ו"א אסור) [רישא אסור] גיבול הקליא, וקמי טיפא דשוחין את הקליא מכלל דאפילו (ת"ק) שרי. ומפרקינן ל"ק, הא דתני אין גובלין בעבה, וספא דקמי שוחין שבוחשין ברכה, והוא דמינו (נ"א: דמשנה) ממעשה החול שדרכו בחול נותן [את] החומץ ואחר כך [נותן] הקמה, ובשבת ישנה יתן השחיתות ואחר כך יתן החומץ. ואפילו נתינת מים שרי כדאמר שמייה דרב ירמיה בר אבא גובלין ולא ירמיה ודלא לקיט בלישניה מלקיטין, והני מילי גיבול בשנינו והוא עירוב שתי וערב וניכור מכלי אל כלי אחר, אבל מירוס ענין שוחין ברחיים של יד שמסבב ומלוך מביא אסור. אמרו לו לרבי תינא מל לגבל, אמר להו אסור. לפרק מאי, ואמר [ת"ק] מותר. (ולמה לא פירש מהו לפרק ומיהו חד קמי חדא ותרי קמי תרתי כו', שראיתי בין הגאונים חילוקים בפירושים). והילכתא כעולא דאמר אפילו כור אפילו אפילו שרי, ואפילו לשלשה ועוד, ובלבד ע"י שנינו כאשר פירשנו למעלה, ושאר השמונה פשוטה היא.

רבי יוסי בר יהודה היא. (דל' רבי לא מהני ליה שינוי דמנתינת מים מיחייב אפילו צמדי ללאו בר גיבול כדאמרין גבי מורסן אצל לרבי יוסי בר יהודה) לאמר עד שיגבל הכא גובלין כלאחר יד כדמפרש ואילו והני"מ הוא דקא משני: **שבושין.** במרווד דהיינו גובלין: **ושוסים ויטוס המלרי.** דבלאו רפואה נמי משקה הוא דמתן כל המסקין שומה ארס לרפואה (לעיל דף קט:): **עצבה.** אין גובלין ברכה בוחשין שאין זו לשה: **בחול נוסן גיבול מורסן ע"י שינוי.** בטעם ביה. דהא לכולי עלמא אצל לא גובלין תנן: **גובלין מורסן ע"י שינוי כדמפרש ואילו והוא דקא משני: ולא מספין.** לתורי אין מאמרין אותן: **ודלא לקיט בלישניה.** עגל קטן שעדיין לא לומד לאכול: **והני מיני.** דלמנן דמותר לגבל מורסן: **שפי וערב.** פעם אחת מוליק המקל שמי ופעם אחת ערב: **מנערו לכלי.** והוא מתערב מאליו: **אפינקסיה.** לוחות קשורות זו עם זו כאותן של סותרים: **מהו לפרק.** לתת מתוך כלי שלפני צהמה זו ולתת לפני חכרתה: **חדא קמי חדא.** מילתא צאפי נפשה היא. חדא מדה שרגילין לתת לפני צהמה מותר לתת לפניה בשבת וכן תרמי קמי תרמי האפולות **בלבון אחד:** אצל תלפא קמי פרכי. **הואיל ובחול לא יניב להו כי האי הוי טרחא ללא לרין וכ"ש תרמי קמי חדא:** **אמרין קמי רבי.** רבי לוי משמעיה דהוא אמר קדם רבי על הכך איני דגבלין שתימתא: **מדר' יוסי בר יהודה.** בר פלוגתא דהוה שרי לעיל אף קמיה ועבד על יד שינוי והיו נוהגין כמותו: **האי מאן דבחד בשבא.** הנוול דבחד בשבת: **יהא גבר ולא חדא ביה.** יהא אדם שלם צמדה אחת יהא ולא אחת זו ממדה אחרת ולקמן מפרש לה ואילו: **והוא ריש גבני.** דמאן דבחד בשבא יהא ראש כמו שהיו ראש למעשה בראשית.

מהו לפרק. פירש בקונטרס לפרק מלפני צהמה זו ולתת לפני אחרת וכן פירש צערוך בערך פרק וקשה לר"י דהיינו מתימין גבי צהמה (לעיל דף קט:). ונראה לר"י לפרק היינו להריק המים וגם המורסן מכלי אל כלי שמגבל היטב ועצרוך פירש כמה לשונות:

אין מוז' לישרא. והא לאמר רבא צילהי מו"ק (דף קמ. ושם) בני חיי ומנווי ללו צוכותא תלפא מילתא אלא צמולא תלפא מילתא מכל מקום על ידי זכות גדול משתנה אצל פעמים שאין המול משתנה כדלמך צינמות פרק החולין (דף ק. ושם) זכה מוסיפין לו לא זכה פומחין לו (דל' מול לישראל): כללף

כתיב אפינקסיה דועירי אמרית קדם רבי ומנו רבי חייא אמר מהו לגבל אמר אסור מהו לפרק אמר מותר אמר רב (מגשיא) חד קמי חד תרי קמי תרי שפיר דמי תלתא קמי תרי אסור רב יוסף אמר קב ואפילו קביים עולא אמר כור ואפילו כוריים כתיב אפינקסיה דלוי אמרית קדם רבי ומנו רבינו הקדוש על דהו גבלין שתימתא בבבל והוה צוח רבי ומנו רבינו הקדוש על דהו גבלין שתימתא ולית דשמעי ליה ולית חילא בידיה למיסר מדרבי יוסי בר' יהודה כתיב אפינקסיה דרבי יהושע בן לוי האי מאן דבחד בשבא יהי גבר ולא חדא ביה מאי (ולא חדא ביה) אולימא ולא חד לטיבו והאמר רב אשי אנא בחד בשבא הואי אלא לאו חדא לבישו והאמר רב אשי אנא ודימי בר קקוואת הוויין בחד בשבא אנא מלך והוא הוה ריש גבני אלא אי כולי לטיבו אי כולי לבישו (מאי טעמא דאיכור ביה אור וחושך) האי מאן דבחד בשבא יהי גבר רגזן מ"ט משום דאיפליגו ביה מיא האי מאן דבתלתא בשבא יהי גבר עתיר וזנאי יהא מ"ט משום דאיכור ביה עשבים האי מאן דבארבעה בשבא יהי גבר חכים (וגהיר מ"ט משום דאיתלו ביה מאורות האי מאן דבחמשה בשבא יהי גבר גומל חסדים מ"ט משום דאיכור ביה דגים ועופות האי מאן דבמעלי שבתא יהי גבר חזון אמר ר"נ בר יצחק חזון במצות האי מאן דבשבתא יהי בשבתא ימות על דאחילו עלוהי יומא רבא שבתא אמר רבא בר רב שילא וקדישא רבא יתקרי אמר להו רבי חנינא פוקו אמרו ליה לבר ליואי לא מול יום גורם אלא מול שעה גורם האי מאן דבחמה (ה) יהי גבר זיוותן יהי אכיל מדיליה ושתי מדיליה ורווהי גליין אם גניב לא מצלח האי מאן דבכוכב נוגה יהי גבר עתיר וזנאי יהי מ"ט משום דאיתיליד ביה נורא האי מאן דבכוכב יהי גבר נהיר וחכים משום דספרא דחמה הוא האי מאן דבלכנה יהי גבר סביל מרעין בנאי וסתיר סתיר ובנאי אכיל דלא דיליה ושתי דלא דיליה ורווהי כסין אם גנב מצלח האי מאן דבשבתא יהי גבר מחשבתיה בטלין אית דאמרי כל דמחשבין עליה בטלין האי מאן דבצדק יהי גבר צדקן אמר ר"נ בר יצחק וצדקן במצות האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיר דמא א"ר אשי אי אומנא אי גבא אי טבחא אי מוהלא אמר רבא אנא במאדים הואי אמר אביי מר נמי עניש וקטיל איתמר רבי חנינא אומר מול מחכים מול מעשיר ויש מול לישראל רבי יוחנן אמר אין מול לישראל ואודא רבי יוחנן למעמיה (ד"ר יוחנן מניין שאין מול לישראל שנאמר יכה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה (הם יחתו ולא ישראל ואף רב סבר אין מול לישראל דאמר רב יהודה אמר רב מניין שאין מול לישראל שנאמר (ו) ויוצא אותו החוצה אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע בן ביתי יורש אותי אמר לו לאו כי אם אשר יצא ממעריך אמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך שאין מול לישראל מאי דעתך דקאי

רבי יוסי בר' יהודה היא והני"מ הוא דמשיני היכי משני א"ר חסדא על יד על יד (ו) ושוחין שבוחשין את השחיתות בשבת ושותים זיתום המצרי והאמרת אין גובלין ל"ק הא יבעבה הא ברכה והני מילי הוא דמשיני היכי משני אמר רב יוסף בחול נותן את החומץ ואח"כ נותן את השחיתות יבשבת נותן את השחיתות ואח"כ נותן את החומץ לוי בריה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי (ו) נשיה דקא גביל וספי ליה לתוריה בטש ביה * אתא אבובה אשכחיה א"ל הכי אמר אבובה דאמך משמיה דרב ומנו רבי ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה מהלקיטין ליה וה"מ הוא דמשיני היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי שתי וערב והא לא מערב שפיר אמר רב יהודה מנערו לכלי

כתנור: מול כוכב. הוא סופר של מול חמה לכבוד דרך הילוכו ותקופותיו ומנאי אללו תמיד: סביל מרעין. כלבנה זו (ה) שמתנוונה והולכת: צנאי וספיה. כלבנה זו שגדילה ומתמעטת: אכיל לא דיליה. כלבנה המסגת גבול החמה למשול אף ציוס: ורווהי כסין. כלבנה שאינה מלאכה: דבשבתא. מול כוכב ששמו שבתאי: טנלין. כמו לא ישבותו (בראשית ח) [צדקן צמזום]. דקא לעניי דקרי ליה מואה (ה) (כלל) לשון אגדה: גבאל. ליסקים ההורג נפשות: אומנא. מקיף דם: עניש. בני אדם העובדין על דבריו: מול מחכים. מול המול היא החכמה כדלמך דבמה נהיר וחכים: ויש מול לישראל. שכן תפלה ולדקה משנה את המול: אין מול לישראל. דעל ידי תפלה חכמתה מולו לטובה: איצטגנינות. חכמת המולות: לא מאיצטגנינות. היינו דכתיב ויוצא אותו החוצה מן מאיצטגנינותו: דקאי

כתנור: מול כוכב. הוא סופר של מול חמה לכבוד דרך הילוכו ותקופותיו ומנאי אללו תמיד: סביל מרעין. כלבנה זו (ה) שמתנוונה והולכת: צנאי וספיה. כלבנה זו שגדילה ומתמעטת: אכיל לא דיליה. כלבנה המסגת גבול החמה למשול אף ציוס: ורווהי כסין. כלבנה שאינה מלאכה: דבשבתא. מול כוכב ששמו שבתאי: טנלין. כמו לא ישבותו (בראשית ח) [צדקן צמזום]. דקא לעניי דקרי ליה מואה (ה) (כלל) לשון אגדה: גבאל. ליסקים ההורג נפשות: אומנא. מקיף דם: עניש. בני אדם העובדין על דבריו: מול מחכים. מול המול היא החכמה כדלמך דבמה נהיר וחכים: ויש מול לישראל. שכן תפלה ולדקה משנה את המול: אין מול לישראל. דעל ידי תפלה חכמתה מולו לטובה: איצטגנינות. חכמת המולות: לא מאיצטגנינות. היינו דכתיב ויוצא אותו החוצה מן מאיצטגנינותו: דקאי

א) בכרת לה. ב) ג' ו'ל' נשא ועמי' סופרי לפני כב: ד"ה דבין. ג) נשי מוספות חולין. ד"ה מנעם ובי דגמרי כב מנשין. ד) ש"ל מ"ו. ט) נפי וכן ערוך. ו) סוכה כה. ז) נשן. ח) נדרים לבג. ט) רש"ל מ"ו. י) נמיאל: גלמים. י) נש"ל. ט) נמשל. י) נש"ל מ"ו. י) ר"מ מוסק וז.

תורה אור השלם

1 ביה אמר ה' אל דרך הים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמקף: ירמיהו י ב ויציא אתו החוצה ויאמר דבט נא הישמייה וספר הבוכבים אם תוכלי לקפח אתם ויאמר לו כה יהיה דרךך: בראשית טו ה ויאמר אברהם הן לי לא נתתה וזר וזרה כן ביני וירש אתי: בראשית טו ג ודעה דברי ה' אלי לומר לא יירשך הדי בי אם אשר יצא ממעריך הוא יירשך: בראשית טו ד

הגהות הב"ח

א) מאן דבמהיהא גבר. ב) מלת סדר הליכתן ש"ס מני"ל ונפון נקט מכלי ש"ס' לפי שדר סימני המים הלי"ס כ"ס נקט תמי דבש"ס והדר נקט ונהי וכו' לפי שדר השענות והמולות כשמתחיל ממשל חמה שהו משמש כמתחיל יום א' נגאל סדר השעות מני"ל ש"ס וחזר חללה כדלפני כדשי" ס"פ מספין וע"י: (ג) רש"י ד"ה סביל וכו' שמתמעטת והולכת:

גליון הש"ס

נבואא אחא אבוח אבוח. ע"י לעיל דף כג ע"ב חוק' ד"ה דבי שאל: רש"י ד"ה אביל דלא ידעה בלבנה הפכה. ע"י דבר נמנו כזה כמתנת אור לנעל פמ"א ב' פ' בראשית:

לעוי רש"י

אשור"א ואישור"ן. לטוט.

מוסף רש"י

שבוחשין. מניסין כקף לערבי יפה מנימו (וכדכתיב). אל דרך הגוים אל תלמדו. לשונות משמעותיות ומשמעו לטוט מאותות השמים אל תחתו וסוכה כה. צא מאיצטגנינות שלך. שראית צמולת שאין עמיד לשעמד כן, אכרס יו לו בן אצל אכרס יו לו בן, שרי לא מול אצל שרה תל, אז קורא לם שם אחר וישמנה המול (בראשית טו ה)